

Chief Seattle (1856)

Message to the modern world

Mesagho al la moderna mondo

Edition / Eldonejo: G&M Westermayer Verlag
Kandelstr. 62, 79194 Gundelfingen/Br. , Germanio

Printita: 1984 (dua eldonajho): REFO-DRUCK Hans Vogler Tübingen
Nun 2010 - en simpla Esperanto-literumado "ch,... u")

Copyright for pictures (wood-carvings) at: / Kopirajto por la bildoj (ligno-skulptajhoj) je:

Yac Yero, c/o Imke Widmann, Hauptstr. 64, 73104 Börtlingen, Tel.: 07161 - 502754

La eldonisto/tradukisto dankas al sinjorino O. du Temple, Kanado, kaj al sinjoroj A. Burkhardt (DE), D. Dungert, Germana (DE/GDR), R. Eichholz (CA), B. Golden (HU) kaj prof-o T. Hess (CA), kiuj helpis per konstrua kritiko koncerne la lingvon kaj la plighustigon de la enhavo el vidpunkto de indighenoj. Junio 1984 M. Westermayer

Adresses for further information: Adresoj par pliaj informoj:
Gesellschaft für bedrohte Völker, Postfach 159, 0-3400 Gottingen

Selling price / vendoprezto: 1 EUR (momente ne havebla)
ISBN 3-923596-02-2

Message to the Modern World - from an Indian Chief
In 1855 Franklin Pierce, President of the United States of America, made a "request" to Chief Seathl of the Squamish tribe of Indians, to "sell" his land to the government. In reply, Chief Seathl (or: Sealth) sent the following letter to the President. It was published in the *Seattle Sunday Star*, 1887-10-27, p.10 and in a changed version in 1931 in the *Washington Historical Quarterly*. Unfortunately it is not certain if the following words - oral or written - came authentically from Seathl himself or were translated by somebody else. Nevertheless, the historical background is true, just as are the environmental problems nowadays.

The Squamish/Duwamish live in the region of the State of Washing- V ton, USA, near Vancouver, British Columbia, Canada.

Chief Seathl accepted the Catholic religion in 1830; his funeral in 1866 was held according to both Catholic and Indian rites.

Mesagho al la moderna mondo - de indighena tribestro

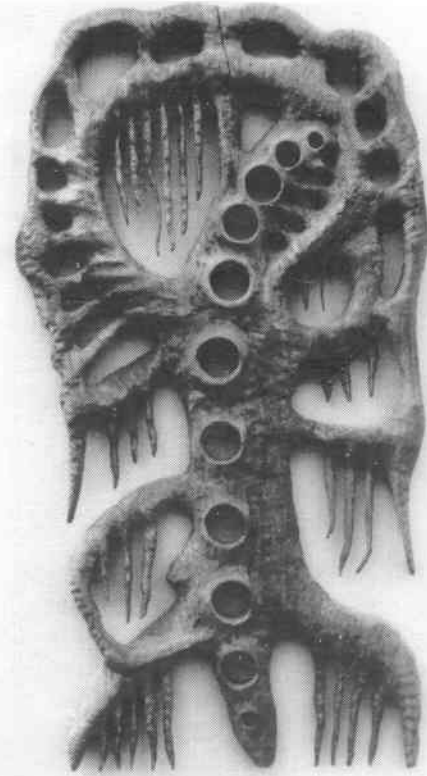
En 1855 la Prezidento de Usono, Frenklin Pirs faris "peton" al la Tribestro Sietl (au Sietl) de la indighena tribo de Skvamishoi, ke tiu "vendu" sian landon al la registaro. Kiel respondon Tribestro Sietl sendis la sekvantan leteron al la Prezidento. Ghi estis publikigita unue en la *Seattle Sunday Star*, 1887-10-27, p. 10 kaj en shanghita versio 1931 en la *Kvaronjara Historia Revuo de Vashingtono*.

Bedaurinde ne estas certa, chu la teksto - parolata au skribita - venis autentike de Sietl mem, au estis tradukitaj de iu alia persona. Tamen, kaj la historia fono kaj la nuntempaj mediaj problemoj estas veraj. La Skvamishoj vivas en la regiono de la shtato Vashingtono, Usono, proksime de Vankuvero, Brita Kolumbio, Kanado.

Tribestro Sietl akceptis la Katolikan religion en 1830; lia funebro en 1866 estis celebrata lau katolikaj kaj indighenaj ritoj.

The great chief in Washington sends word that he wishes to buy our land. The great chief also sends us words of friendship and goodwill. This is kind of him, since we know that he has little need of our friendship in return. But we will consider your offer, for we know that if we do not so, the white man may come with guns and take our land. How can you buy or sell the sky - the warmth of the land? The idea is strange to us. Yet we do not own the freshness of the air or the sparkle of the water. How can you buy them from us?

La Granda Tribestro en Vasingtono sendas komunikajhon, ke li deziras aĉeti nian landon. La Granda Tribestro sendas al ni ankaŭ vortojn de amikeco kaj de bonvolo. Li estas afabla ĉar ni scias, ke li apenau bezonas rekompence nian amikecon. Tamen ni konsideros vian oferton, sciante ke, se ni ne vendus, la blankuloj povus veni kun pafiloj kaj forpreni nian landon. Kiel oni povas aĉeti aŭ vendi la ĉielon - la varmecon de la lando ? Tio estas stranga ideo por ni! Ni ja posedas nek la freshecon de la aero nek la trembrilon de la akvo. Kiel vi povas aĉeti ilin de ni?

Every part of this earth is sacred to my people. Every shining pine needle, every sandy shore, every mist in the dark woods, every clearing and humming insect is holy in the memory and experience of my people. We know that the white man does not understand our ways. One portion of the land is the same to him as the next, for he is a stranger who comes in the night and takes from the land whatever he needs. The earth is not his brother, but his enemy, and when he has conquered it, he moves on. His appetite will devour the earth and leave behind only a desert. The sight of your cities pains the eyes of the red man. But perhaps it is because the red man is a savage and does not understand.

Ĉiu parto de tiu grundo estas sankta por miaj tribanoj, ĉiu brilanta pinglo de pino, ĉiu sabla bordo de lago, ĉiu nebuleto en la malhelaj arbaroj, ĉiu saltetanta kaj zumanta insekto estas sankta por la memoro kaj la vivsperto de miaj tribanoj. Ni scias, ke la Blanka Homo ne komprenas niajn morojn. Por li unu parto de la lando egalas al ĉiu apuda, ĉar li estas fremdulo, kiu venas nokte kaj forprenas de la lando kion ajn li bezonas. La tero ne estas lia frato sed lia malamiko, kaj kiam li konkeris ĝin li translokighas. Lia apetito eluzos la teron kaj postlasos nur dezerton. La aspekto de viaj urboj dolorigas la okulojn de la Ruga Homo. Sed eble tio estas, ĉar la Ruga Homo estas sovagulo kaj ne komprenas tion.

If I decide to accept, I will make one condition. The white man must treat the beasts of this land as his brothers. What is man without beasts? If all the beasts were gone, man would die from great loneliness of the spirit, for whatever happens to the beasts also happens to man.

One thing we know which the white man may one day discover: Our God is the same God. You may think that you own Him as you wish to own our land. But you cannot. He is the God of men. And His compassion is equal for the red man and the white. This earth is precious to Him. And to harm the earth is to heap contempt on its Creator.

Se ni decidus akcepti, ni faros tiun kondiĉon: La Blanka Homo devas trakti la bestojn de ĉi tiu lando kiel siajn gefratojn.

Kio estas la homo sen bestoj? Se ĉiuj bestoj forestus, la homo mortus pro granda soleco de sia animo, ĉar ĉio kio okazas al bestoj, okazas ankaŭ al homoj. Tion ni scias, kion la Blanka Homo eble iun tagon malkovros: Dio estas la sama por ni ĉiuj. Eble vi pensas, ke vi posedas Lin kiel vi deziras posedi nian landon. Sed tio ne eblas al vi. Li estas Dio de ĉiuj homoj. Lia kompato estas egala por la indigheno kiel por la blankulo. Tiu ĉi tero estas valora al Li, kaj difekti la teron signifas amasigi malestimon al ĝia Kreinto.

The whites, too, shall pass - perhaps sooner than other tribes. Continue to contaminate your bed and you will one night suffocate in your own waste. When the buffaloes are all slaughtered, white horses all tamed, the sacred corner of the forest heavy with the scent of men, and the view of the ripe hills blotted by talking wires, where is the thicket? Where is the eagle? And what is it to say goodbye to the shift and the hunt? The end of living and the beginning of dying.

Ankaŭ la blankuloj malaperos - eble pli rapide ol aliaj triboj. Daurigu polui vian liton, kaj iun nokton vi sufokighos en via propra rubaĵo.

Kiam ĉiuj bizonoj estos masakritaj, ĉiuj sovaghaj ĉevaloj malsovaghigitaj, la sankta angulo de la arbaro peze odoranta je homoj, kaj la rigardo al maturaj montetoj makulita per parolantaj dratoj - kie estos densa arbustajho, kie estos la aglo? Kaj kio signifas, diri adiaŭon al la sezonaj migradoj kaj al la ĉaso? Tio estos la fino de vivado kaj la komenco de mortado.

If I decide to accept, I will make one condition. The white man must treat the beasts of this land as his brothers. What is man without beasts? If all the beasts were gone, man would die from great loneliness of the spirit, for whatever happens to the beasts also happens to man.

One thing we know which the white man may one day discover: Our God is the same God. You may think that you own Him as you wish to own our land. But you cannot. He is the God of men. And His compassion is equal for the red man and the white. This earth is precious to Him. And to harm the earth is to heap contempt on its Creator.

Se ni decidus akcepti, ni faros tiun kondiĉon: La Blanka Homo devas trakti la bestojn de ĉi tiu lando kiel siajn gefratojn.

Kio estas la homo sen bestoj? Se ĉiuj bestoj forestus, la homo mortus pro granda soleco de sia animo, ĉar ĉio kio okazas al bestoj, okazas ankaŭ al homoj. Tion ni scias, kion la Blanka Homo eble iun tagon malkovros: Dio estas la sama por ni ĉiuj. Eble vi pensas, ke vi posedas Lin kiel vi deziras posedi nian landon. Sed tio ne eblas al vi. Li estas Dio de ĉiuj homoj. Lia kompatado estas egala por la indigheno kiel por la blankulo. Tiu ĉi tero estas valora al Li, kaj difekti la teron signifas amasigi malestimon al ĝia Kreinto.

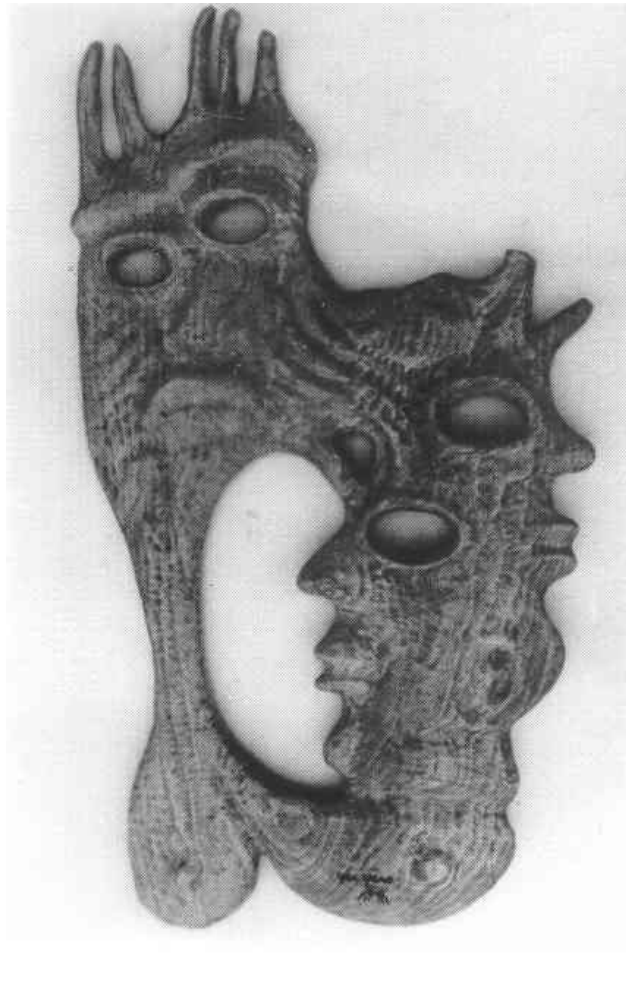
There is no quiet place in the white man's cities. No place to hear the leaves of spring or the rustle of insect wings. But perhaps because I am a savage and do not understand - the clatter only seems to insult the ears. And what is there to life if a man cannot hear the lovely cry of the whippoorwill or the argument of the frogs around a pond at night? The Red Indian prefers the soft sound of the wind itself cleansed by the mid-day rain, or scented with a pine.

Ne ekzistas trankvila loko en la urboj de la blankuloj. Ne ekzistas loko por audi la printempajn foliojn aŭ la zumadon de insekto-flugiloj. Sed eble tio estas, ĉar mi estas sovaghulo kaj ne komprenas tion - la klakado nur shajnas ofendi la orelojn.

Kaj kia estas la vivo se oni ne povas audi la dolcan krion de la kaprimulgo aŭ la kvakadon de la ranoj nokte ĉirkaŭ lageto? La indighenoj preferas la molan sonon de la vento mem, purigita per tagmeza pluvo aŭ odoranta je pino.

The air is precious to the red man, for all things share the same breath - the beasts, the trees, the man. The white man does not seem to notice the air he breathes. Like a man dying for many days, he is numb to the smell.

We might understand if we know what the white man dreams, what hopes he describes to his children on long winter nights, what visions he burns into their minds, so that they will wish for to-morrow. But we are savages. The white man's dreams are hidden from us. And because they are hidden, we will go on our own way.

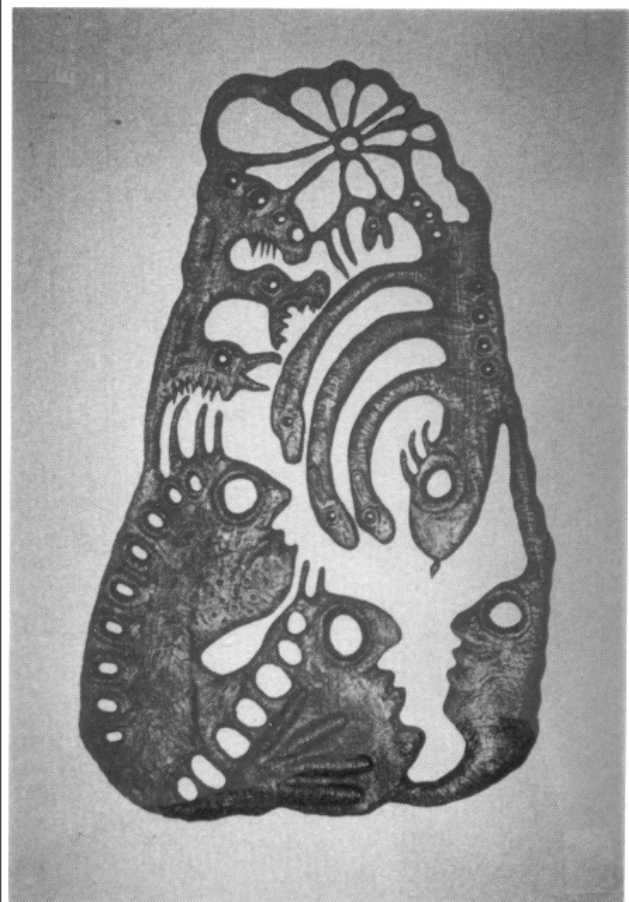

If we sell you our land, love it as we loved it, care for it as we have cared for it, hold in your mind the memory of the land, as it is when Y:Qu take it and with all your strength, with all your might, and with all your heart, preserve it for your children, and love it as God loves us all.

One thing we know-your God is the same God. The earth is precious to Him. Even the white man cannot be exempt from the common destiny.

La aero estas valorega al la Rugha Homo. Ĉar ĉiuj estajhoj spiradas la saman aeron - la bestoj, ! la arboj kaj la homoj. La Blanka Homo shaine ne sentas la aeron, kiun li enspiras. Same kiel homo mortanta dum multaj tagoj, li ne konscias pri la odoro.

Ni eble komprenus, se ni scius kion songhas la Blanka Homo, kiujn esperojn li priparolas kun siaj infanoj dum longdauraj vintronoktoj, kiujn viziojn li enbruligas en iliajn mensojn, por ke ili sopiru la morgaŭon. Sed ni estas sovaghuloj. La songhoj de la Blanka Homo estas kashitaj al ni. Kaj ĉar ili estas kashitaj, ni daurigas lau nia propra maniero.

Se ni vendos nian landon al vi, amu ghin kiel ni amis ghin, zorgu pri ghi kiel ni zorgis pri ghi, memoru la landon tia, kia ghi estas, kiam vi prenas ghin; kaj per chiu via forto, kaj per via tuta koro - gardu la landon par viaj infanoj, kaj amu ghin kiel Dio amas nin ciujn.

Unu aferon ni scias - via Dio estas la sama kiel nia. La tero estas valorega al Li. Ech la Blanka Homo ne povas stari ekster la komuna destino.